

# ΟΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΙ ΤΟΥ ΣΟΠΗΝ ΣΤΙΣ ΒΑΛΕΑΡΔΕΣ

Υπό R. ESSOLIER

Πόση μεγαλοπρέπεια έχει το ήλιοβασιλευμα στη Βαρκελώνη. Μέσα στο μεγάλο καταρμένο λιμάνι, έξι βαποράκι που παίζει το ρόλο του μεταφορέως, σ'έξ μεταφέρει κάτω από μία βροχή άστριών. Σ' όποια δήποτε σαίζουν κι' αν ταξιδεύετε δε θα μπορούσε ν' αντισταθίτε στον πειρασμό και στον πόθο να γλυστρήσετε ίσως με τη γέφυρα του καπετανίου (πράγμα που άκαπου ρερέται) και νά περάσετε τη νύχτα σας θυριστός μέσα σ' ένα ναυγυρωστικό κανό. Γιατί από κει μέσ' ακριβώς μπορείτε νά δείτε και ν' άπολαύσετε τά πάντα, όπως τά εΐθαν ο Σοπέν και η Γεωργία Σάνδη. Θά δείτε την άνατολή του ήλιου νά χρωσίζει τις κορφές του βουνού Ίμπιζο, καθώς και τόν κολπίσκο της Πάλμα—ένα από τά καλλίτερα κι' ώραιότερα θέματα του κόσμου. Ήνα Ίγγλο, Βέλγο, Έλβετοί, Άμερικανοί άψηφώνται τή νομιματική άξία της πεποιτίας, και τούς φεβρότερους κινδύνους κινδάλιας της ζωής του, πράγμα που μδς θυμίζει την εποχή της Σάντς—Ίρμανιάτ, δέν έκαναν φέτο την έξόρηση. Αυτή Ξικινώντας για τό προσκόνημα του Σοπέν, άνάμεσα από τις τέλειωτες δέντροστοιχίες τών γουρμουδιών και τις φραγμένες έκτάσεις τών πορτοκαλλένων, για νά πάνε σάν προσκυνητές στις Βαλεαρίδες νήσους. Στά μέρη όπου, τό 1838, άρχινησε τό μεγάλο πάθος του Φερδερίκου Σοπέν. Ήνα «Πάθος» που δέν έφειλε νά φέρη τέλος παρά μονάχα μέ τό τέλος της ζωής του, που συνέβη στις 17 Οκτωβρίου 1849 στις δύο τό πρωί. «Υστερα από τή συνάντησή μας μέ τό Σοπέν τό Περτινιάν, κει τό μαρκαρισμά μας για τό Πόρτ-Βάντερ, ταξιδιέψαμε έπάνω στην πιό γούλινα θάλασσα—γράχει η Γεωργία Σάνδη στ' άπομνημονεύματά της—συνουδούμενοι από τά δύο παιδιά μου Μωρίς και Σολάνζ. Τό ταξίδι από τή Βαρκελώνη στό νησί της Μαγιόρκης τό κάναμε μέ μία θάλασσα ήρεμη, μία νύχτα σκεπτική, που φωτιζόταν μονάχα από τό υπέροχο φωσφορίσμα της θάλασσας». Έδω σ' όλα αυτά τά λόγια της Σάνδη, υπερθεματίζει ο Σοπέν, όπως και για «Τό σπίτι του άνέμου», όπου κατοικούσανε, άπάναντι στην Πάλμα και στην παραμειωτή Μητρόπολή της, έκφράζοντας τόν ένθουσιασμό του. Και γράφει από τό φίλο του Φοντάνα: «Ο Ούρανός είναι χρώματος τουρκουάζ. Τά βουνά σμαραγδένια κι' η θάλασσα κυανή. Ο άνέμος πνέει όπως και στόν ουράνo. Τήν ημέρα έχει ήλιο, κάνει ζέστη κι' όλος ο κόσμος ντύνεται μέ κολοκαιρινά ρούχα. Τή νύχτα όλόκληρες ώρες, άκούει κανείς παντού τραγούδια και κιθάρες. Τά σπίτια είναι άραβικού ρυθμού, κι' όι κληματαριά τά κυκλώνουν από παντού.

Ή πόλις όμως κι' όλα μαζί έδω, σου θυμίζουν την Άφρική. Κοντολογής, ζωή χαριτωμένη. Θά ζήσω πιθανότατα μέσα σ' ένα γοιτευτικότο μοναστήρι, μέσα στην πιό ώραια χώρα του κόσμου. Ή θάλασσα, τά βουνά, όι γουρμαδιές, τό κοιμητήρι, η έκκλησία τών σταυροφόρων, τό άρειτωμένο τζαμί, οι γέφυρες έλλής!». Άχ! άγαπημένο μου φίλε, τώρα μόλις άπολαμβάνω λιγάκι περισσότερο τή ζωή! Είμαι πολύ κοντά σ' εκείνο που θεωρείται σάν τό ώραιότερο πράγμα στόν κόσμο, είμαι ένας τέλειος άνθρώπος.

Μά δυστυχώς δέν θ' άργήσω ν' άπογοητευθί. Τά τρία δωμάτια στό μοναστήρι της Βαλντεμόδας κι' ο

κήπος μέ τις κατάφορτες πορτοκαλλιές, όλα αυτά μέ τριάντα πέντε φράγκα τό χρόνο, άργάτερο θά τά πληρώσουν πολύ πιό άκριβά.

Βρίσκοναι στό μένα Δεκέμβρι, κι' ο θεστικός Σοπέν δε μπορεί ν' άκολουθή τή άνήσυχη κι' επαναστατική φυσιολόγία Σάνδη, στις έξαντλητικές της έκδρομές. Μ' άν είναι δύσκολο νά βρωθί μία τοποθεσία πιό ώμορφη άπ' τή Βαλντεμόδα, μέ τό μοναστήρι της τό χτισμένο πάνω στά βουνά, μέ τά βάραθρα της και τούς χειμάρους της, κρασπεδωμένους από ξεμαλιασμένες έλλές, όμως δέν είναι λιγότερο δύσκολο τό νά φανταστεί κανείς έναν τόπο πιό τραγού και πιό άνώμαλο, κάθε άλλο παρά φτιαγμένο για τόν περίπατο ενός άσπου και πρό παντός για ένα δανδή (γιατί όμοιολογούμενος ο Σοπέν είχε όλη τή υπερίτεπτος και τή ραφινάτη κοψιότητα ενός δανδή).

Στό σπίτι αυτό, τ' άνέμοι ο καλλιτέχνης άνεκαμμένος από τώρα νά κρεββατωθί, δέν είχε κατορθώσει άκόμα νά βάλει τή τελευταία του πεντά τά Πρελούδια και τή Μπαλάντα του.

Ή διαμονή στη Βαλντεμόδα είναι θαυμάσια για όσους έχουν άκρα όγεια, είναι όμως άπείσια όταν πρόκειται για μία ύπαρξη άρρωστημένη. Ο συνθέτης μας θά φύγη από κει σχεδόν μισοπεθαμένος. Κι' όμως παρ' όλα αυτά, μπροστά σ' αυτό τό πορτίρι, τό φυτιμένο μέ πορτοκαλλιές και ροδιές (τρεις μέρες μετά τά Χριστούγεννα άνάμεσα σ' δύο κρίσεις βήχα), ο Σοπέν έκφράζει άκόμα τή χαρά του, σπαρτακτική μέ, αλλά προ γιμνατική χαρά:

«Άπόψε τό φεγγάρι είναι περίφημο, ποτέ μου δέν τό είδα ώραιότερο» ... «Έδω ή φύση είναι ελβεγική. Κάτω άπ' τόν ουράνo θάλο άθάνατα κανείς, τόν έαυτό του κυριευμένο από ένα ποιητικό αίσθημα που φαίνεται σά νά πηγάζει άπ' όλα τά στοιχεία που τόν περιτριγυρίζουν». Μέσα άπ' τό κελλί του, που μοιάζει μέ φέρετρο, δέν τό κουνάει καθόλου, και ξέρουμε καλά πόσο τόν άναστατώναν και τόν τρόμαζαν όι μακρινές άπουσίες της Σάνδη. Κατά δέ τήν όμολογία της ίδιας, αυτές οι άγωνίες του, που γανε έμπνευσαν τά περισσότερα πρελούδια του. Αυτό ύπήρξε τό περίφημο ταξίδι στην Πάλμα, που κατά τή διαρκεία του, η βροχή έπεψε σ' εκπαρτήρατες, αυτός δέ κατάμονος μπροστά στό Μαγιορκινό Πιάνο του, έβλεπε τόν έαυτό του νά πνίγεται μέσα σ' μία λίμνη. «Και βροδείε, παγωμένες σταγόνες νερού του πέφτν πάνω στό στήθος» .... Τις σταγόνες αυτές θά τις ζαναβρούμε στό έκτο πρελούτιο του, όπου, καθώς λέει ο Πουρταλέ, «Η σταγωνα της θλίψης πέφτει μέ μία άργητα και μία εορυσμία άδυσώπητη».

Άπό δω και πέρα επιτρέπεται πιά νά έκτιμήσουμε μαζί μέ τό Λιστ, κατά πόσο η έπίδραση της Σάνδη άδρησε στό έργο του Σοπέν ίγνη καταφανή της σκληρής αίσθης άγωνίας. Θά πρέπει επίσης νά σκεφτοίμε, όπως ο Πουρταλέ, ότι η άμαζονια αυτή μέ τό ναυτικό σκούφι «δέν ένέπνευσεν κανένα τραγούδι χαράς σ' ό χαριτωμένο της πουλάκι». Κι' όμως από τή Βαλντεμόδα, μέσα άπ' αυτό τό παλιό μοναστήρι τό σκιασμένο από κυμαρίσια, και περιτριγυρισμένο από χορδάρες και

